Forme de expresie artistică

-Epoca Bronzului-

(3000 – 800 B.C)

Nume : Iftimi Cosmin-Petruț

Grupa : H112

Preistorie (S)

Introducere

Epoca Bronzului prezintă o etapă de amploare a dezvoltării civilizațiilor prin diverse tehnicii de prelucrare a metalului și nu numai. Putem observa și o dezvoltare culturală sporită prin numeroasele dovezi arheologice din jurul lumii.

Ceea ce m-a motivat în alegerea temei este modul prin care culturile perioadei respective își transpuneau trăirile în diferite obiecte de cult, de luptă sau ornament cu ajutorul artei.

În această lucrare voi prezenta câteva caracteristici generale ale Epocii Bronzului, iar apoi o să vorbesc despre diferite culturi și descoperiri arheologice explicând semnificația fiecăreia.

Epoca Bronzului se regăsește între anii 3000 – 800 B.C împărțindu-se în trei perioade : Timpuriu, Mijlociu și Târziu.Studii recente au demonstrat în mod convingător că factorii de mediu și climatici au afectat puternic distribuția diferitelor culturi, deoarece schimbările climatice ar putea duce nu numai la întreruperea echilibrului ecologic anterior, ci și în unele cazuri au jucat un rol decisiv în apariția, schimbarea sau declinul a anumitor culturi.

În Scandinavia o reprezentare pe o piatră datată din anii 1700-500 B.C găsim activități sociale intr-o manieră foarte ambiguă.La o privire mai detaliată putem observa scene de război, de vânătoare, iar ca o concluzie o artă de a ucide.Este drept că nicăieri în Europa în această perioadă nu întâlnim o imagine atât de pronunțată a violenței.Demn de menționat că nu există scene de război în perioada neolitică în Scandinavia.Se presupune că o dată cu Epoca Bronzului s-au făcut investiții în construirea navelor maritime și parcurgerea unor distanțe mari pentru a face troc. Acest fapt a adus la diferențe mari pe scara socială ajungându-se la așa numitele societăți stratificate individualizate și organizate.În scenele de luptă cele mai uzuale, sunt topoare, sulițe, săbii, arcuri, iar în ceea ce privește armura pictura este dominată de scuturi.Săbiile și topoarele făcute în totalitate din bronz sunt adeseori ceremoniale. Este important să rețineți că tema legată de război este o singură temă prezentă în arta scandinavă. De asemenea, este relevant să ne gândim la această artă ca la o reprezentare părtinitoare a societății,

nu ca reprezentare reală a acesteia. Arta figurativă de artă a războiului pare să corespundă teatrului / performanței și spectacolului, dar este și ea legată de violența și războiul real. Printre războinici, în această categorie, exista inegalitate socială și am susține că poziția socială a războinicului nu a fost fixată sau stabilită, ci trebuia să fie realizată în practică prin performanță activă.[1]

[1] P. Cornell Violence, *Warriors and Rock Art*, 2017,p. 15-23

Pictură pe o piatră la Tanum reprezentând diferite scene
Sursa :J. Ling, P. Cornell, Violence, Warriors, and Rock Art, 2017

Dueluri
Sursa :J. Ling, P. Cornell, Violence, Warriors, and Rock Art, 2017

Mergând spre Sud, mai exact în Mediterană observăm civilizația miceniană cu diferite figurine ce probabil țin de religie. Ele nu reprezentau o zeitate unică.Acestea au fost găsite în diferite locuri unde au ajuns produsele miceniene(Egipt). Figurinele Cicladice însă, atrag atenția fiind folosite pentru a defini un soi de artă, afirmă arheologii. Acestea sunt bine primite în Mediterană în timpul Bronzului Tarziu la fel ca și ceramica .Erau produse în masă și folosite în diferite scopuri însă nu putem fi în totalitate siguri. De exemplu, figurinele Miceniene pot fi folosite la ritualuri religioase sau doar în sens psihologic sau chiar jucării. French și Tamvaki au studiat figurinele miceniene cu mare atenție și au facut un studiu individual fiecărei figurine, iar interpretările susțin că figurinele sunt inspirate de la Cretani. Unele ipoteze suplimentare pot fi formulate ținând cont de faptul că micenienii au construit o rețea largă de schimburi, în care

diferite simboluri religioase și identități culturale trebuie să intre în contact frecvent și au început să aibă loc procese de globalizare. Este posibil ca figurinele să ajute la identificarea divinităților locale cu divinitățile existente în panteonul micenian. Această practică este bine cunoscută mai târziu, mai ales în Roma și este cunoscută ca „interpretatio Romana’’. Tamvaki (1976) a încheiat studiul figurinelor și artei miceneene, incapabilă să decidă că arta miceniană este produsul "unor condiții economice și sociale". Ea a înțeles că figurinele erau doar o altă manifestare a stilului artistic, dar nu putea să înțeleagă motivele pentru diferența aparentă față de cultura materială anterioară. Astăzi înțelegem că figurinele miceniene sunt produsul unui stil cultural apreciat de diferite comunități din Marea Mediterană și pentru a realiza un astfel de model de distribuție, ei trebuiau să poarte asociații slabe cu practici culturale și religioase specifice, deoarece acestea au fost încorporate în diferite materiale regionale culturi, deși la niveluri individuale.[2]

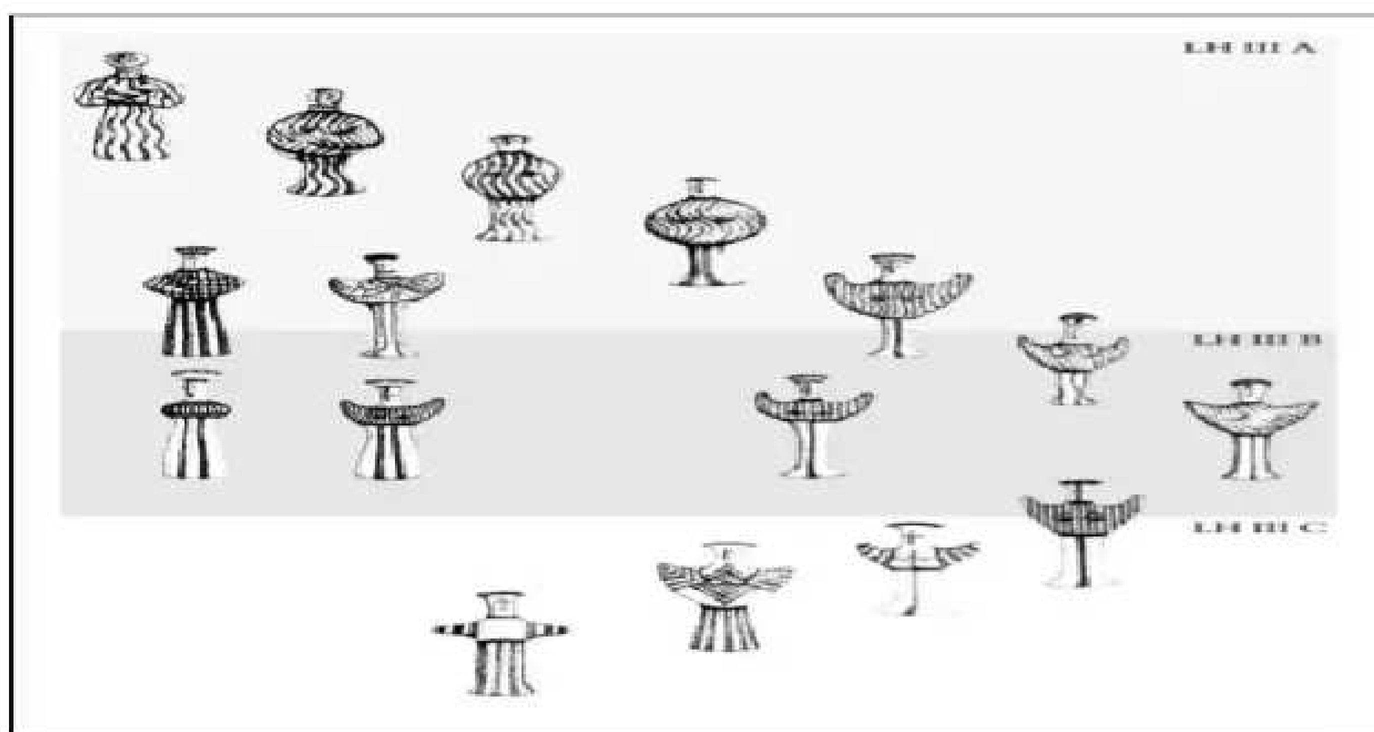

Fig. 1: Diagram of the development of female Mycenaean figurines (after French 1971).

Sursa: Dragos Gheorghiu, Ann Cyphers, Anthropomorphic and Zoomorphic Miniature Figures in Eurasia, Africa and Meso-America , 2010

Pe o scară mai largă, în Anatolia se găsesc artefacte mai peste tot în situri precum Alaca Hoyuk-Corum, Alișar Hoyuk-Yozgat, Troia-Canakkale și Arslantepe-Malatya.Totuși fiecărui sit

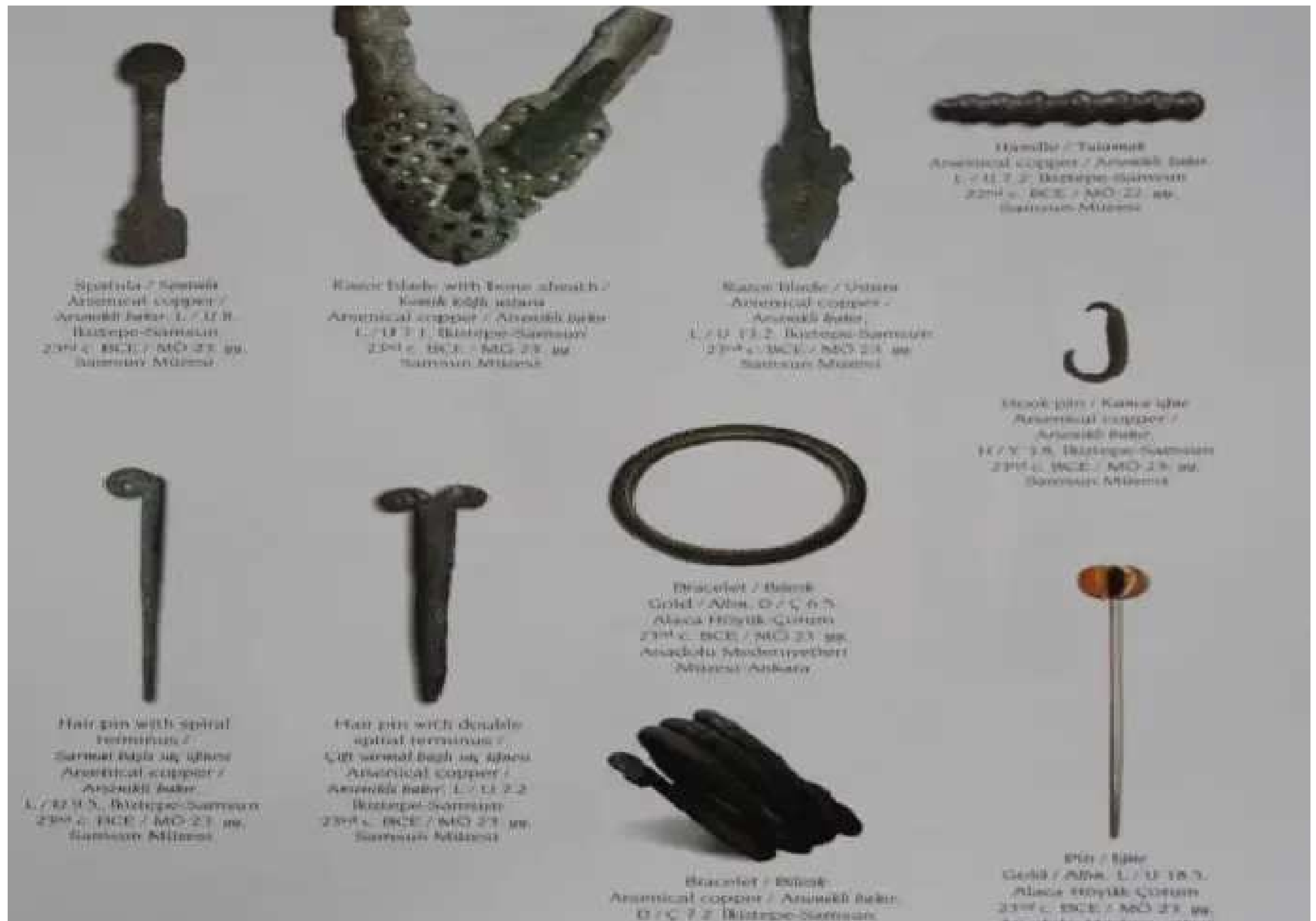
[2] Tamvaki 1976 J. Ling apud. Dragos Gheorghiu, Ann Cyphers, *Anthropomorphic and Zoomorphic Miniature Figures in Eurasia, Africa and Meso-America*, 2010, p. 73-76

ii sunt caracteristice diferite obiecte, de exmplu la Troia, Alişar Hoyuk, Ikiztepe se găseste în principal arme, iar obiecte de podoabă, statuete de cult sunt găsite doar la Alaca Hoyuk.În această perioadă bijuteriile cuprindeau brățări, pandantive, cercei, coliere etc.Armele şi formele tridimensionale ale animalelor erau turnate în matrițe.Animalele din această perioadă conțin tauri și căprioare.Printre imaginea barbatului, reprezentarea feminină variază în stiluri, de la stilizat la la naturalistic.Simbolurile ca cercuri, triunghiuri, romburi, erau adesea decorate cu caprioare, tauri sau coarne de taur.Toate acestea se făceau turnând prima dată podoabele, apoi statuetele animalelor și apoi puse cap la cap.Vârfurile de sulițe, de săgeți și pumnalele erau cel mai probabil turnate în matrice de lut.[3]

Anadolu Dokumun Besigi, *Anatolia Cradle of Casting*, 2004, p. 49

[3] Anadolu Dokumun Besigi, *Anatolia Cradle of Casting*, 2004, p. 30-63

Anadolu Dokumun Besigi, *Anatolia Cradle of Casting*, 2004, p. 49

În ceea ce privește spațiul românesc în colecțiile Muzeului Banatului din Timișoara se păstrează o protomă din lut care, în contextul analizei reprezentărilor ornitomorfe ale epocii bronzului și primei epoci a fierului din România sau a problematicii așezărilor multistratificate de la frontiera estică a Bazinului Carpatic, merită toată atenția noastră. Piesa s-a aflat în posesia farmacistului Géza Schiffmann, a cărui colecție arheologică a intrat în patrimoniul muzeului din Timișoara probabil după anul 1972. Este foarte probabil ca această piesă să provină din așezarea de epoca bronzului de la Satu Mare-Weingarten. Așezarea de aici se află amplasată în partea sudvestică a localității, pe marginea dreaptă a drumului care duce spre Periam. Situl a fost bine cunoscut de intelectualii și localnicii zonei încă de la începutul sec. al XX-lea. Protoma găsită la Satu Mare reprezintă capul stilizat al unei păsări de apă. Forma mai lată a ciocului, gâtul destul de scurt (de regulă lebedele sunt redate printr-un gât mai lung având forma literei S, iar ciocul lor este scurt și rotunjit) sunt elemente care sugerează reprezentarea unei rațe sălbatice. Din motive

practice, în cazul vaselor cu astfel de protome, gâtul redat nu este unul foarte lung şi este uşor înclinat înainte. Ochii sunt redați sub forma a două proeminențe cu dimensiuni exagerate în comparație cu restul capului16, înconjurate de 12 şi respectiv 14 puncte incizate dispuse în formă de cerc. O linie redată prin împunsături succesive străbate vertical mijlocul ciocului şi se termină cu o dispunere de puncte în formă de cruce sau care sugerează litera "T".

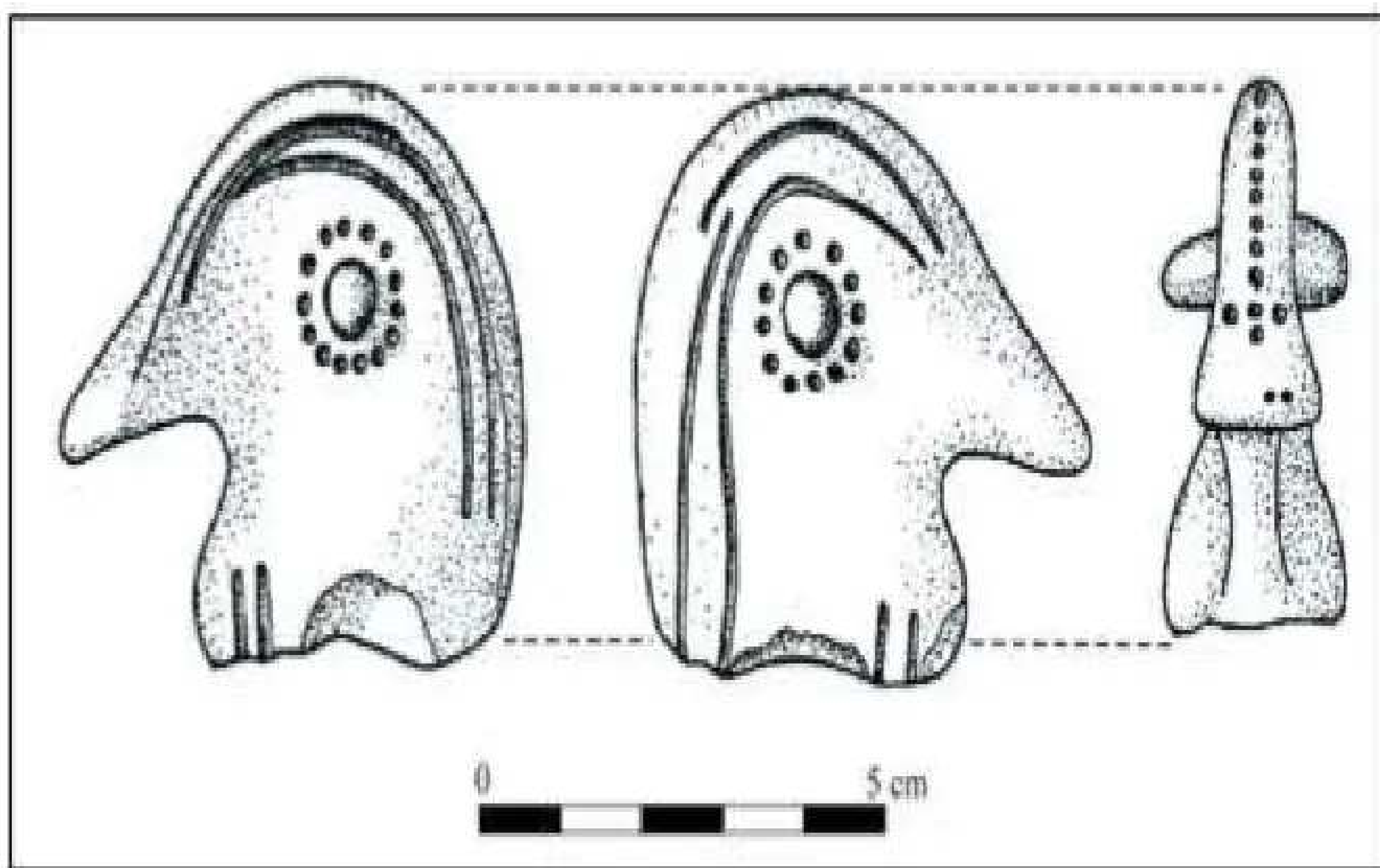

Fig. 2. Protoma ornitomorfă de la Satu Mare (jud. Arad).

Roxana Morteanu, Florin Gogâltau, Arheovest III, Timişoara, 28 noiembrie, 2015, p. 208

Un moment de referință în dezbaterea privind vasele-păsări caracteristice bronzului mijlociu din Balcani și Bazinul Carpatic, sunt opiniile lui Rastko Vasić și Voislav Vasić privind acele caracteristici culturii Žuto Brdo–Gârla Mare. Ei remarcă că respectivele recipiente pot fi împărțite în vase propriu-zise și zornăitori. Dacă în cazul primelor avem de-a face cu reprezentări realiste ale păsărilor, în cazul zornăitoarelor nu este întotdeauna ușor să identificăm păsările, fiind vorba mai degrabă despre reprezentări fantastice. Vasele-păsări nu prezintă torți, protoma, sugerând capul și gâtul păsării, aflându-se pe marginea vasului în partea opusă fiind modelată coada. În ceea ce privește funcționalitatea lor, atât askoii cât și vasele în formă de păsări au putut conține diverse substanțe psihoactive utilizate frecvent în diversele acte religioase. Consumarea unor astfel de lichide era esențială și în practicile rituale șamanice. De asemenea, șamanii

foloseau în timpul cermoniilor diverse obiecte rituale, precum figurinele reprezentând păsări sau zornăitori, care i-ar fi ajutat să “zboare”.[4]

În **conlcuzie**, formele de expresie artistică ale epocii bronzului sunt diversificate, variind de la arta războiului pană la arta cermicii și a armelor, în ciuda factorilor de mediu, omul mereu s-a adaptat și a supraviețuit.

[4] Rastko Vasić şi Voislav Vasić apud. Roxana Morteanu, Florin Gogâltau *, ARHEOVEST III*, Timişoara, 28 noiembrie, 2015 , p. 200-215

Bibliografie:

- Dragos Gheorghiu, Ann Cyphers, *Anthropomorphic and Zoomorphic Miniature Figures in Eurasia, Africa and Meso-America*, Ed.Archaeopress, 2010.
- Anadolu Dokumun Besigi, *Anatolia Cradle of Casting*, 2004
- J. Ling, P. Cornell Violence, *Warriors and Rock Art*, Ed. Springer International Publishing AG 2017 R.J. Chacon and R.G. Mendoza, 2017.
- Roxana Morteanu, Florin Gogâltau, *„ Arheovest III*, Timişoara, Ed.Szeged, 28 noiembrie, 2015.
- László Bartosiewicz, Erzsébet Bácskay, Csanád Bálint, *Hungarian archaeology at the turn of the millennium*, Budapest,Ed.Teleki László Foundation , 2003.